

POSTANOWIENIE

14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 14 maja 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa W.N. i E.N.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę i ustalenie,

na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 20 lutego 2023 r., I ACa 1059/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

I. Na wstępie należy odnieść się do wyjaśnienia składu osobowego, w którym wydano postanowienie Sądu Najwyższego z 14 maja 2025 r., w związku ze złożeniem 2 października 2023 r. w sprawie I CSK 3380/23 przez sędziego wyznaczonego do rozpoznania tej sprawy (wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tzw. przedsądzie - art. 398⁹ § 2 k.p.c.) zawiadomienia na podstawie art. 51 k.p.c. o okolicznościach uzasadniających jego wyłączenie od orzekania z uwagi na spłacanie przez niego pożyczki udzielonej przez bank, indeksowanej do kursu franka szwajcarskiego (k. 65). Wskazano w nim, że ze względu na pozycję ustrojową Sądu Najwyższego oraz znaczenie orzeczeń tego Sądu orzeczenie

wydane z jego udziałem może oddziaływać na jego sytuację prawną względem banku, z którym sam zawarł i nadal spłaca umowę pożyczki indeksowanej do kursu franka szwajcarskiego, co może wywoływać wątpliwości co do bezstronności sędziego. Wprawdzie postanowieniem z 11 października 2023 r. (k. 50) Sąd Najwyższy odmówił wyłączenia sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy, ale orzeczenie to zostało wydane w składzie: SSN Mariusz Łodko, który został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego na podstawie postanowienia Prezydenta RP z 4 maja 2020 r. (MP z 2020 r., poz. 535) na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w jej uchwale nr 237/2020 z 31 stycznia 2020 r. w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu na sześć stanowisk sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Dyscyplinarnej ogłoszonych w Monitorze Polskim z 2019 r., poz. 675. Obwieszczenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o 6 wolnych stanowiskach sędziego w Sądzie Najwyższym do objęcia w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z 2 lipca 2019 r. zostało opublikowane (w Monitorze Polskim z 2019 r., pod poz. 675) w dniu 11 lipca 2019 r. Krajowa Rada Sądownictwa podjęła wyżej wskazaną uchwałę w składzie i w trybie ukształtowanym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3, dalej – „ustawa nowelizująca z 8 grudnia 2017 r.”). Po objęciu urzędu sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Dyscyplinarnej tego Sądu SSN Mariusz Łodko został z dniem 1 marca 2021 r. przeniesiony decyzją Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do Izby Cywilnej Sądu Najwyższego.

Wyżej wskazane okoliczności dotyczące powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego Mariusza Łodko uzasadniają poważne wątpliwości, czy i jakie skutki wywołało postanowienie Sądu Najwyższego wydane z jego udziałem w świetle uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNC 2020, nr 4, poz. 34) oraz orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zob. np. wyrok z 3 lutego 2022 r., skarga nr 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce) i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (zob. np. wyrok z 7 listopada 2024 r., C-326/23, ECLI:EU:2024:940). Dotyczy to w szczególności oceny czy Sąd Najwyższy w takiej obsadzie spełniał kryteria, jakim powinien odpowiadać sąd

określone w art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284) oraz art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych, a jeżeli nie, to czy wydane w takiej obsadzie orzeczenie wiąże Sąd Najwyższy w dalszym postępowaniu (zob. szerszą analizę tego zagadnienia m.in. w postanowieniach Sądu Najwyższego z 26 października 2022 r., II CSKP 556/22, z 15 lutego 2024 r., I CSK 4343/22, I CSK 5052/22, I CSK 5970/22 i CSK 6303/22, z 12 kwietnia 2024 r., II CSKP 1869/22, z 9 maja 2024 r., II CSKP 1483/22, z 24 października 2024 r., I CSK 1676/23 i z 8 listopada 2024 r., II CSKP 1211/22 – niepubl.).

Odniesienie się do tej kwestii prawnej było jednak obecnie bezprzedmiotowe z uwagi nie tylko na brak wniosków stron o wyłączenie sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy, ale także z uwagi na zmianę okoliczności, która nastąpiła po wydaniu postanowienia o odmowie wyłączenia sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy polegającą na wykonaniu przez niego ugody zawartej z bankiem, w wyniku czego jego zobowiązanie z tytułu pożyczki indeksowanej do kursu franka szwajcarskiego wygasło, a strony zobowiązały się nie dochodzić wobec siebie żadnych roszczeń. Stosowne oświadczenie w tym przedmiocie zostało złożone przez sędziego wyznaczonego do rozpoznania i załączone do akt (k. 55). Zdezaktualizowały się więc przyczyny, które wskazane zostały w zawiadomieniu sędziego jako uzasadniające jego wyłączenie od orzekania w tej sprawie.

II. Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. – będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach

Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 20 lutego 2023 r. (sygn. akt I ACa 1059/22), pełnomocnik pozwanej spółki akcyjnej w W. oparł wnioszek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 1 k.p.c.

W ocenie skarżącego istnieje potrzeba wykładni przepisów art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c. w kontekście określenia terminu, od którego roszczenie kredytobiorców staje się wymagalne, a tym samym od kiedy bank pozostaje w opóźnieniu w przypadku roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia, wynikającego ze stwierdzenia nieważności umowy kredytu, na skutek występowania w jej treści postanowień niedozwolonych. Potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, a jednocześnie wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów i stanowiących istotne zagadnienie prawne, sprowadza się do odpowiedzi na pytanie: Kiedy świadczenie Banku polegające na obowiązku zwrotu wpłaconych przez kredytobiorcę kwot z tytułu uznanej za nieważną umowy kredytu, na skutek wyeliminowania z jej treści postanowień niedozwolonych, staje się wymagalne, a tym samym od kiedy Bank pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem tego świadczenia? W ocenie skarżącego, roszczenie kredytobiorcy (konsumenta) staje się wymagalne dopiero z datą uprawomocnienia się wyroku stwierdzającego nieważność umowy wobec zawarcia w niej postanowień niedozwolonych. Rozbieżności w orzecznictwie sądów uzasadniają także występowanie zagadnienia prawnego sprowadzającego się do odpowiedzi na pytanie: Kiedy świadczenie Banku polegające na obowiązku zwrotu wpłaconych przez kredytobiorców kwot z tytułu uznanej za nieważną umowy kredytu, na skutek wyeliminowania z jej treści postanowień niedozwolonych staje się wymagalne, a tym samym od kiedy Bank pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem tego świadczenia?

Jak wskazano w orzecznictwie Sądu Najwyższego – skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio

sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl. i z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). W świetle ugruntowanego orzecznictwa zagadnienie prawne jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.). Kwestia taka powinna spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, niepubl. oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12, niepubl.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, niepubl. oraz z 24 października 2012 r., I PK 129/12, niepubl.). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym stosowania prawa. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania (pytań) do Sądu Najwyższego. Konieczne jest również zaproponowanie możliwych (odmiennych) odpowiedzi na postawione pytanie. Ograniczenie się do sformułowania pytania, wymagającego zdaniem skarżącego udzielenia odpowiedzi, nie wypełnia dyspozycji wskazanego przepisu. (zob. m.in. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 grudnia 2011 r., II PK 183/11, niepubl., z 20 grudnia 2011 r., II PK 207/11, niepubl., z 9 stycznia 2017 r., II CSK 423/16, niepubl. oraz z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, niepubl.). Wskazuje się na konieczność przedstawienia występujących rozbieżności

interpretacyjnych przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia prawnego w orzecznictwie lub nauce prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2018 r., I CSK 798/17, niepubl., z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17, niepubl. oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17, niepubl.).

Z kolei przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z rozumieniem przepisu oraz przedstawienia argumentacji przemawiającej za tym, że mają one rzeczywisty i poważny charakter, nie należą zaś do zwykłych wątpliwości związanych z procesem stosowania prawa. Wymagane jest także wykazanie, że treść i znaczenie przepisu nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest także wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl. oraz z 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22, niepubl.).

W chwili orzekania w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie istnieje już potrzeba wykładni przepisów prawa wskazanych przez pozwanego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ani też nie aktualizuje się na tle tych przepisów istotne zagadnienie prawne dostrzeżone przez pozwanego, bowiem występujące wcześniej w orzecznictwie sądów rozbieżności i problemy ze stosowaniem tych przepisów zostały dostatecznie już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W szczególności w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 7 grudnia 2023 r., C-140/22 wyjaśniono, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że w kontekście nieważności umowy kredytowej ze względu na przewidziane w niej abuzywne postanowienia, stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą wykonywanie praw, które konsument wywodzi z tej dyrektywy, jest uzależniona od złożenia przez

tego konsumenta przed sądem oświadczenia, w którym twierdzi on, że nie wyraża zgody na utrzymanie w mocy tego abuzywnego warunku oraz że jest świadomy konsekwencji tego uznania nieważności umowy oraz wyraża on zgodę na uznanie umowy za nieważną. Natomiast w wyroku z 14 grudnia 2023 r., C- 28/22 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że w razie stwierdzenia nieważności umowy kredytowej zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, konsument jest uprawniony do domagania się od przedsiębiorcy zwrotu świadczeń spełnionych przez konsumenta w wykonaniu tej umowy oraz odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania tego zobowiązania, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tego świadczenia. W świetle tego stanowiska, zaakceptowanego także w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. np. wyrok z 14 lutego 2025 r., II CSKP 1996/22, niepubl. i z 11 marca 2025 r., II CSKP 617/23, niepubl.), nie budzi wątpliwość nieprawidłowość stanowiska prawnego zajmowanego przez skarżącego w skardze kasacyjnej.

Wskazać należy również, że nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego – na stosowany wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. obciążając nimi pozwanego jako stronę przegrywającą sprawę na etapie postępowania kasacyjnego w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

Dariusz Dończyk

[SOP]

[r.g.]

